

Policy för bedrägeribekämpning vid Svenska ESF-rådet

Syfte

Denna policy syftar till att tydliggöra myndighetens intentioner och stärka myndighetens bedrägeriförebyggande arbete, det vill säga förebygga, upptäcka och korrigera bedrägerier och andra oegentligheter/oriktigheter.

Bakgrund

Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att skydda Europeiska unionens ekonomiska intressen. Åtgärderna består i att förebygga, upptäcka och anmäla bedrägerier¹.

Avseende Europeiska socialfonden+ är medlemsstaten ansvarig för att vidta alla nödvändiga åtgärder för att förebygga, upptäcka och korrigera samt rapportera oriktigheter inklusive bedrägerier². Dessutom ska Svenska ESF-rådet som förvaltande myndighet för Europeiska socialfonden+ införa effektiva och proportionella åtgärder och förfaranden för bedrägeribekämpning med beaktande av de risker som identifierats³.

Vidare ska Svenska ESF-rådet avseende brexitjusteringsreserven vidta alla nödvändiga åtgärder, inbegripet lagstiftningsmässiga, regelrelaterade och administrativa åtgärder, för att skydda unionens ekonomiska intressen, närmare bestämt, bland annat att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier⁴.

Europeiska kommissionen har avseende programperiod 2014-2020, utfärdat en vägledning, EGESIF_14-0021-00, för bedömning av risken för bedrägerier samt effektiva och proportionella bestämmelser om bedrägeribekämpning.

Kommissionen rekommenderar i vägledningen för förvaltande myndigheter att införa ”en proaktiv, strukturerad och målinriktad strategi för att hantera bedrägeririsker. När det gäller fonderna bör målet vara proaktiva och proportionella bedrägeribekämpningsåtgärder med kostnadseffektiva medel.”

Kommissionen har ännu inte kommit med någon ny vägledning för programperioden 2021-2027. Den kan dock antas i detta avseende ha samma innehåll. Med anledning av ovanstående har Svenska ESF-rådet tagit fram denna policy och vidtagit och kommer fortsätta vidta åtgärder för att, dels genom förebyggande åtgärder, dels genom granskande åtgärder, förebygga och motverka bedrägerier och oegentligheter.

Svenska ESF-rådet är medlem i Rådet för skydd av EU:s finansiella intressen i Sverige (SEFI-rådet). Av SEFI-rådets, ännu ej beslutade, anmälningspolicy för misstänkta brott mot EU:s finansiella intressen i Sverige fastslås att misstänkta överträdelse riktade mot EU:s finansiella intressen och som kan vara brottsliga ska anmälas till Ekobrottsmyndigheten. SEFI-rådets anmälningspolicy ger uttryck för en nolltolerans. Svenska ESF-rådet delar denna syn och har för avsikt att anta anmälningspolicy som gällande för Svenska ESF-rådet.

Myndigheten har även en policy för muta och jäv vid Svenska ESF-rådet samt en policy för bisysslor vid Svenska ESF-rådet.

¹ Artikel 63.2 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1046.

² Artikel 69.2 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060.

³ Artikel 74.1 c Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060.

⁴ Artikel 14.1 f Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755.

Definitioner

Oegentlighet/oriktighet

Varje överträdelse av en bestämmelse i gemenskapsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör, och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för Europeiska unionens allmänna budget genom att den allmänna budgeten belastas med en otillbörlig utgift⁵.

Det innebär att begreppet omfattar både avsiktliga och oavsiktliga oegentligheter/oriktigheter som begås av ekonomiska aktörer.

Misstanke om brott:

När objektivt verifierbara fakta ger rimlig anledning att anta att brottslighet kan förekomma, det vill säga när en misstänkt oegentlighet inte bara gäller en överträdelse av en bestämmelse utan också aktualiserar misstanke om att handlingen eller underlåtenheten kan föranleda straffrättsligt ansvar.

De brott i Brottsbalk (1962:700) (BrB) som normalt är aktuella är bedrägeri (BrB. 9 kap.1-3§§), om gärningen rör EU:s finansiella intressen, subventionsmissbruk (BrB. 9 kap. 3 a-b §§) och tullbrott m.m. enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Även försök⁶ till tullbrott, bedrägeri och grovt bedrägeri är straffbara och att ett brott kan anses begånget även om den aktuella händelsen inte inneburit att ett stöd har betalats ut eller att en avgift eller liknande faktiskt är erlagd. Ett annat exempel på brott som kan aktualiseras är osant intygande (BrB. 15 kap. 11§).

Huvudprinciper

Svenska ESF-rådet tillämpar nolltolerans mot bedrägeri och korruption. Myndigheten motverkar bedrägeri och korruption i all sin verksamhet. All personal förväntas dela detta åtagande. Personalen ska vara medveten om bedrägeririsker och få utbildning i bedrägeribekämpning. Svenska ESF-rådet åtar sig att upprätthålla höga rättsliga, etiska och moraliska standarder och att följa principerna om integritet, objektivitet och ärlighet. Myndigheten gör en noggrann och snabb granskning av alla fall av misstänkt och faktiskt bedrägeri.

Identifierade riskområden

De huvudsakliga riskområden som identifierats är:

- Processerna utlysning, beslut om stöd och beslut om utbetalning
- Stödmottagarnas genomförande av projekt, med inriktning på offentlig upphandling och arbetskostnader (processen genomförande inklusive utbetalning)
- Godkännandet av utbetalningar inom förvaltande myndighet
- Förvaltande myndighets upphandlingskontrakt

Bedrägeribekämpning på Svenska ESF-rådet

Självbedömning av risken för bedrägerier

Myndigheten har en självbedömningsgrupp med ansvar för det kontinuerliga arbetet med bedrägeriförebyggande arbete. Förvaltningschefen leder självbedömningsgruppen.

I självbedömningsgruppen ingår följande kompetenser;

⁵ Artikel 1.2 Rådets förordning (EG/EURATOM) 2988/95 och artikel 2 punkt 31 Europaparlamentets och rådets (EU) förordning 1060/2021.

⁶ Av departementspromemorian Ju2022/01403 följer att det kan antas att försök till subventionsmissbruk och försök till grovt subventionsmissbruk kriminaliseras genom en lagändring som träder i kraft i mars 2023.

- regional samordnare,
- regional ekonom,
- nationell samordnare, nationella enheten,
- ekonom, nationella enheten
- ekonom, administrativa enheten,
- controller, programenheten,
- verksamhetsutvecklare, programenheten,
- verksjurist, programenheten,
- kvalificerad utredare, programenheten.

Till gruppen adjungeras vid behov personal från; attesterande myndighet/redovisningsfunktionen, IT-enheten, analys och kommunikationsenheten samt gruppen för brexitjusteringsreserven.

Självbedömningsgruppen har till uppgift att arbeta med bedrägeriförebyggande frågor. Gruppen upprättar årligen en riskanalys och upprättar med utgångspunkt från detta en handlingsplan. Riskanalys och handlingsplan ligger sedan till grund för myndighetens gemensamma riskanalys. Handlingsplanen innehåller de åtgärder som ska hanteras under det kommande året. Vidare arbetar gruppen med uppföljning och utvärdering av handlingsplanen och myndighetens övriga bedrägeriförebyggande arbete.

Självbedömningsgruppen ska upprätta en dokumentation som gör det möjligt att följa myndighetens bedrägeriförebyggande åtgärder från riskanalys till beslutade kontrollåtgärder och till uppföljning och bedömning av vidtagna kontrollåtgärder.

Genomförande

Det faktiska bedrägeribekämpande arbetet kommer att bedrivas inom tre huvudområden:

- förebyggande åtgärder,
- upptäckande åtgärder,
- korrigerade och rapporterade åtgärder.

Det fjärde området i den så kallade bedrägeriförebyggande cykeln: åtal, hanteras av en annan myndighet; Ekobrottsmyndigheten, och omfattas därför inte av denna strategi.

Förebyggande åtgärder

Utvecklandet av en kultur för bedrägeribekämpning

Svenska ESF-rådet tillämpar nolltolerans mot bedrägeri och korruption. Tydliga budskap från myndighetens ledning och tydliga etiska regler för all personal bidrar till att skapa en kultur för bedrägeribekämpning. En kultur för bedrägeribekämpning är en avgörande faktor både externt i avskräckande syfte och internt i skapande av engagemang.

Utbildning

Svenska ESF-rådet har fortlöpande kompetensutvecklingsinsatser avseende förebyggande, identifiering och åtgärder i bedrägeribekämpningsfrågor liksom i etiska och kulturskapande frågor. Den handlingsplan som upprättas årligen ligger till grund för vilka kompetensutvecklingsinsatser som ska planeras in.

Enhetschefer ska årligen diskutera frågor om etik och integritet relaterat till bedrägeri med sina medarbetare.

Upptäckande åtgärder

Kontrollsystem

Svenska ESF-rådet säkerställer ett förebyggande och upptäckande av bedrägerier med stöd av ett stabilt kontrollsystem som beskrivs i myndighetens förvaltning- och kontrollsystem för de fonder myndigheten förvaltar.

Myndighetens kontrollsystem består delvis av förvaltande myndighetens förvaltningskontroller gentemot projekten och delvis av insatser inom myndighetens styrmodell (riskanalys och riskhantering m.m.).

Insamling av data

Myndigheten har ett integrerat IT-system, EBS2020 för Socialfonden och EBS+ för Socialfonden+ och Brexitjusteringsreserven, för ärendehantering som stödjer arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter. Myndigheten fortsätter utveckla IT-systemet för att uppfylla de krav som Europeiska kommissionen ställer.

Visselblåsarfunktionen

Svenska ESF-rådet har både på den interna och externa hemsidan information om hur man kan anmäla misstankar om bedrägeri och oegentligheter, en så kallad visseblåsarfunktion. Myndigheten kan inte garantera anonymitet, men anmälaren kan skydda sin identitet genom att använda sig av en e-postadress som inte kan kopplas till anmälaren samt ta bort eventuell signatur som är kopplad till e-postkontot.

I de flesta avseenden är en visseblåsarfunktion främst användbar som en ”upptäckande” funktionalitet, men den har också en strategisk funktion i ett förebyggande hänseende. Genom att sprida kännedom om en sådan funktionalitet uppnås det strategiska syftet att hos eventuella gärningsmän öka osäkerheten för att någon med insikt om oriktigheter kan anmäla det till den förvaltande myndigheten.

Under år 2022 ska lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden vara fullt ut implementerad på myndigheten. Framtagande av rutin samt erforderlig utbildning av personal sker i anslutning till implementeringen.

Rapportering och anmälan

Samtliga anställda ska anmäla misstankar om oegentligheter/oriktigheter till sin chef. Misstanke om bedrägeri eller oegentlighet/oriktighet ska alltid anmälas i enlighet med myndighetens arbetsordning och riktlinjen för åtalsanmälan vid misstanke om brott vid hantering av ekonomiskt stöd.

Korrigerig och lagföring

Svenska ESF-rådet har utöver detta dokument en arbetsordning och en riktlinje för åtalsanmälan vid misstanke om brott vid hantering av ekonomiskt stöd (dnr. 2021/00460).

Riktlinjen för åtalsanmälan vid misstanke om brott vid hantering av ekonomiskt stöd berör hur Svenska ESF-rådet ska gå till väga när det finns misstankar om brott hos stödmottagare.

Alla misstänka oegentligheter/oriktigheter som ger upphov till misstanke om brott och som grundas på objektivt verifierbara fakta ska anmälas till Ekobrottsmyndigheten. För anmälningsskyldigheten saknar det betydelse om misstanken avser offentlig eller privat organisation eller fysisk person.

Myndigheten har även en personalansvarsnämnd som prövar de frågor som framgår av 25 § i myndighetsförordning (2007:515).

Ansvarsfördelning

- Inom Svenska ESF-rådet har myndighetens ledning det övergripande ansvaret för att hantera risker för bedrägeri och korruption och ska
 - med hjälp av en självbedömningsgrupp genomföra regelbundna granskningar av risken för bedrägerier och utföra riskanalys och följa upp och utvärdera bedrägeriförebyggande åtgärder i den löpande verksamheten.
 - årligen besluta om handlingsplan mot bedrägerier,
 - säkerställa att personalen är medveten om risken för bedrägerier och att det tillhandahålls utbildning inom identifierade riskområden,
 - säkerställa att all personal årligen utbildas i bedrägerimedvetenhet
 - säkerställa att myndigheten i tillämpliga fall anmäler misstänkta bedrägerier.
- Enhetschefer vid Svenska ESF-rådet är ansvariga för den dagliga hanteringen av bedrägeririsker och åtgärdsplaner. De ansvarar särskilt för att
 - genomföra initial riskbedömning och riskutvärdering och löpande uppföljning av beslutande insatser och åtgärder.
 - säkerställa myndighetens kontrollsystem inom sina ansvarsområden,
 - ta fram övergripande styrdokument och beredningsstöd inom sitt ansvarsområde,
 - förebygga, upptäcka och anmäla bedrägeri,
 - vidta korrigerande åtgärder,
 - årligen utbilda sin personal i bedrägerimedvetenhet genom att genomföra diskussioner om etik och integritet.

Internrevisor kontrollerar ledningens interna styrning och kontroll genom att genomföra regelbundna kontroller enligt bestämmelserna i internrevisionsförordningen (2006:1228)